

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Katedra sociologie
Studijní program: sociologie

Rodinná a pracovní uspořádání v kontextu společenských změn v České republice po roce 1989. Proměny rodinných a pracovních startů

Mgr. Jana Chaloupková

Vedoucí práce: PhDr. Dana Hamplová, Ph.D.
2011

Abstrakt dizertační práce

Tato dizertační práce se věnuje analýze změn pracovních a rodinných startů mladých mužů a žen v České republice. Srovnává počátky rodinných a pracovních drah lidí, kteří vstupovali do dospělosti v 90. letech 20. století, a těch, kteří prožívali své rodinné a profesní starty před rokem 1989. Teoretická a metodologická východiska předkládané práce čerpají z holistického přístupu ke studiu životní dráhy a analýzy sekvencí. Empirické analýzy se soustředí na tři oblasti: 1) normativní kontext rodinných a pracovních startů, 2) vývoj variability rodinných a pracovních startů, 3) analýzu podobnosti (typů) raných rodinných a pracovních drah. S použitím dat ISSP 2002 jsem sledovala sekvenci rodinných a pracovních statusů v období mezi 18. a 35. rokem věku. Analýzy normativního kontextu ukazují, že ve většině evropských zemí je sociální definice dospělosti spojována silněji s dosažením ekonomické nezávislosti než se založením rodiny. V české společnosti převládá norma modifikované tradiční rodinné dráhy zahrnující nesezdané soužití, vstup do manželství a rodičovství. Založení rodiny je podmiňováno dokončením studia a získáním zaměstnání. Analýzy vývoje variability dokládají, že životní dráhy mladých lidí narozených v 70. letech 20. se stávají rozmanitějšími v souladu s hypotézou de-standardizace životních drah. V kohortě narozené v 80. letech se v období kolem dvaceti let rozmanitost rodinných situací v důsledku posunu rodinných tranzic do vyššího věku snižuje. S použitím metody optimálního seskupování byly identifikovány typy raných rodinných a pracovních drah lidí narozených do roku 1967. Jejich výrazným diferenačním faktorem je výše dosaženého vzdělání. Analýzy kohort narozených do roku 1967 ještě neodhalily výrazné posuny ve vzorcích rodinných a pracovních drah.

Klíčová slova: rodinné dráhy, pracovní dráhy, vstup do dospělosti, de-standardizace, analýza sekvencí